

Abstrakt

Oblast mezinárodněprávní ochrany práv osob s postižením se v posledních dekadách dynamicky rozvíjí. Pohled na postižení se postupně vyvinul od medicínského přístupu k jeho chápání jako sociálního konstrukt, který vede k vnímání otázky postižení jako primárně lidskoprávního problému. Tento trend vyvrcholil přijetím Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

Počet osob s postižením stále narůstá. To souvisí, mimo jiné, s celkovým stárnutím populace, a prudkým rozšiřováním chronických chorob. Většina z nich přitom žije v rozvojových zemích, kde se jim nedostává ani elementární podpory. Propojení mezi postižením, diskriminací, chudobou a sociálním vyloučením je tak zcela zřejmé.

Diverzita osob s postižením sebou přináší nutnost reagovat na nejrůznější povahu překážek, které jim brání v účinném zapojení do společnosti a v návaznosti na to široké spektrum opatření, která je třeba přijímat k jejich odstraňování.

Cílem práce je analyzovat možnosti a prvky ochrany zejména v rámci univerzálního systému ochrany lidských práv. Ve výkladu k jednotlivým nespécifickým smluvním nástrojům se zaměřuje zejména na aspekty ochrany před diskriminací, typologii a obsah hlavních závazků, jejich výklad ve vztahu k osobám s postižením a případná zvláštní opatření využitelná k posílení jejich sociálního začlenění.

Jádrem práce je rozbor Úmluvy o právech osob s postižením, jakožto prvního nástroje, věnovaného specificky těmto osobám a obsahujícímu vedle antidiskriminačních ustanovení řadu substantivních práv se zdůrazněním opatření umožňujících jejich výkon všem skupinám osob s postižením. Důraz kladu zejména na její systematiku, zásady, nové prvky, které přináší, a na výklad práv v ní obsažených. Kromě teoretických a normativních aspektů výklad opírám o příslušná doporučení monitorovacích orgánů, výklady a rozhodnutí judiciální i kvazijudiciální povahy, která se k nim vztahují.